TOVERITAR

Amerikan suomalaisten työläisnaisten äänenkannattaja

Organ of the Finnish Working Women in America

No. 5 TIISTAINA HELMIKUUN 1 P. — TUESDAY, FEB. 1, 1916. 1916 — Kuudes vuosik.

Kun se tapahtuu

New York Call'in sotakirjeenvaihtaja ja piirustaja Robert Minor esittää mainitun lehden sunnuntainumerossa kuvan alkavasta pajunettitaistelusta, missä miehet ovat yksitellen nousemassa suojushaudoistaan ja ensimäiset kaatuvat kuolleina haudassa olevien syliin. Hän kirjoittaa:

En tahdo uskotella Call'in toimitukselle, että olen tämän tapauksen omin silmin nähnyt. Niitä kirjeenvaihtajia on kylläkin paljon, jotka niin tekevät, että väittävät nähneensä sen, mistä vaan ovat kuulleet sotilaiden kertovan.

Kirjeenvaihtajat eivät tavallisesti näe näitä tapahtumia. Viran omaiset pitävät huolen siitä, että kirjeenvaihtajat tulevat suojushautoihin vain silloin, kun siellä ei ole mitään tilaisuuksia tällaisia tapauksia nähdä. Tämä kuva pajunettihyökkäyksestä on piirustettu kertoman mukaan, jonka antoi eräs luutnantti ranskalaisessa armeijassa.

"Teillä on aivan väärä käsitys pajunettihyökkäyksestä", hän sanoi. "Ei siinä ilmene mitään sellaista urhoollisuutta, kuin mistä te lehdessänne kerrotte. Ei mitään vimmaista riemua — sen sijaan on vain sairas tunnelma. Te ette ymmärrä sitä siksi, että luulette ympäröivät olosuhtet olevan kokonaan toiset kuin mitä ne ovat. Me tallustelemme pitkän aikaa kylmässä ja rapakossa, ja sitten me heitämme pommeja tai vältelemme niitä. Päälliköiltä tulee käsky, että lähteä ulos hyökkäykseen.

"Lähtöä vaikeuttaa piikkilanka-aitaukset suojushautojen luona. Ne ovat tehty vihollisen ulkona pysyttämiseksi, mutta ne myöskin pitävät meidät sisällä, ja me pääsemme ulos ainoastaan kapeiden kujien läpi, jotka jätetään aitaan sitä tarkoitusta varten. Jokaisen sellaisen aukeaman kohdalla on kapea oja, johtava ulos suojushaudoistamme.

"Kun käsky annetaan, me seisomme näiden paikkojen luona ja käskemme miehet tulemaan. Ensimäisten kutsuminen on vastenmielinen tehtävä: ensimäiset kaksi tai kolme ovat aina tuomitut kuolemaan. Uloskäytävää lähimmäinen mies kutsutaan ensiksi: "Tule pois mies, sinun täytyy se tehdä."

"Hän kalpenee ja tulee. Me otamme häntä takaa kiinni ja työnnämme ylös, kunnes hän on ulkona. Sitten hän putoaa alas kuolleena.

"Kolme miestä on siten pudonnut kuolleena syliini. Me työnnäme enempi miehiä ylös, kunnes jotkut heistä pääsevät ulos elävinä. He pääsevät ulos vain yksi kerrallaan, joten heidän täytyy tulla nopeaan. Ne, jotka pääsevät ensiksi elävinä ulos muutaman metrin päähän juoksevat kuin jänikset kumarassa sinne ainoaan paikkaan, missä on hieman toivoa henkensä pitämisestä — saksalaisten suojushautoihin. Sitten heidän täytyy saada saksalaiset ahdistetuksi sieltä ulos taikka joutua tapetuksi. He tietävät, että jos palaisivat takaisin, niin me tappaisimme heidät."

Eräs vanha ystäväni Pariisin taidekoulun ajoilta, joka nyt on sotilaana ensimäisessä rivissä, kertoi minulle, että miehille annetaan iso ryyppy rommia jokaisen hyökkäyksen edellä. En kuitenkaan saanut ketään päällikköä toteamaan sitä.

Toukokuun alussa v. 1914, kulkiessani ohi Salle Wagran, Pariisissa, huomasin suuren kompanian poliiseja sotilasjärjestyksessä, monen kultapolettisen päällikön alaisena, oven edessä. Uteliaana menin haaliin ja näin että se oli ahdinkoon asti täynnä karkeasti puettuja ranskalaisia. Joku ulkomaalainen puhui. Voin ymmärtää hänen italiaansa sen verran, että tiesin hänen tekevän jonkunlaista vakavaa lupausta. Latinalaisten kielien yhtäläisyys teki sen mahdolliseksi, että ranskalaiset kuulijat voivat ymmärtää häntä jonkun verran ja he osottivat hänelle hyväksymistään äänekkäillä suosionosotuksilla. Sitten nousi puhumaan saksalainen, puhuen ranskankielellä ja minä ymmärsin tällä kertaa koko asian tärkeyden. Se oli lupaus, että Saksan ammattijärjestöt, samaten kuin kaikkien muiden Europan maiden ammattijärjestöt, eivät tule sallimaan sotaa. Sitten puhui englantilainen, ja järjes-

(Jatkoa toisella sivulla.)

Orjattaret

Oi te orjattaret osattomat
te, jotka ajanyössä viihdytte.
Te, jotka ihmisonnen kaukorannat
vain hetken unelmissa näette.
Oi, orjattaret, teit' ei elo suosi,
elo valheen, riiston, petoksen
Soi teille kylmän lohdutuksen kirkko
ja osan arvottoman, alhaisen.

Orjattaret, surun kalvas heimo
puolisot ja äidit lempivät.
Teidät orjattariks' valhe kytki
ja ruhjoi sydämenne sykkivät.
Jo nouskaa vaatimahan ihmisarvo,
on teillä siihen täysi oikeus!
Jo saakaa rintoihinne uusi usko
ja sydämihin pyhä innostus!

Oi nouskaa! Tyytyäkö vielä voisit
osaan orjattaren alhaisen?
Jo siskojasi sortui tuhatmäärin
ja kasvaa luku ihmisuhrien.
Sä oothan ollut elon leikkipallo,
on tuhottu sun henkes helpehet.
On sammuttanut pyhän järkes valon
"hengenmiesten" valhekuiskehet.

Jo nouse, herää, oikeutes vaadi
ja älä anna sortaa itseäs!
Oi, orjattaret, teit' on monta, monta
jotk' haparoitte elos' synkeäs'.
Sä osasiskois' kanssa yhteen liity,
— — yhteinenhän onni teidän on!
Siks' samaan kekoon korsi kantakaa
ja nouskaa yöstä tiedon valohon!

Yhteisvoimin poistuu väärän valta
ja koittaa ihmiskunnan toukokuu!
Ja yhteiskunnan mädät saumat ratkee,
jos kumousta kuiskii joka suu!
Jo nouskaa, orjattaret, osattomat
ja saakaa rintoihinne usko tuo:
Et siskoin, veljin yhteisponnistukset
viel' elämähän uuden uran luo!

Mikael Rutanen.

Säälikää, armahtakaa

Mikä on hätänä, arvelee ja kysyy ehkä usea lukijoistani? Sen saatte kuulla kohta, kun kerron erään tapauksen Suomesta. Sillä ehkäpä usea meistä olisi halukas kuulemaan Suomen, synnyinmaamme asioita.

Mutta luulen, ettei kertomukseni tuota hauskuutta oikein ajattelevan mieleen ja meistä äideistä erittäinkin tuntuu, että huutaisimme niin kovasti nuo ylläolevat sanat: "säälikää, armahtakaa!" ja erittäinkin se henkilö, hänelle tahtoisin huutaa niin sydämeen painuvasti, että hän varmasti kuulisi — —.

Neljättä vuotta sitten oli minulla lähtö tänne Amerikkaan. Aurinkokin alkoi luoda jo lempeää ja lämmintä silmäänsä alas virkistämään luontoa. Olin näet "amerikanleski".

Ennenkuin heitin kotikunnahat, heittelin hyvästiä tuttavilleni. Niinpä poikkesin erääseen taloon hyvästiä jättämään myöskin amerikanleskelle.

Mikä kohtaus, mikä näky avautuu. Äiti makaa heikkona sairasvuoteella kovassa kuumeessa. Ei jaksa paljon puhua. Vedet kiertyy sairaan äidin silmiin. Tiedämmekö mikä tuska mahtoi sen tehdä, niin — mahtoi olla ruumiin ja sielun tuskat. Sillä olihan isä ollut monta vuotta Amerikassa, antamatta itsestään juuri paljon tietoa. Rahaa ei hän lähettänyt milloinkaan. Parhain lähetys isältä kirjeen sisässä punasta silkkinauhaa. Kenties tuo säälimätön isä-rukka tahtoi tuolla osottaa jotakin — lukijat itse arvostelkoot.

Toisessa päässä sängyssä makasi vanhin poika, Janne, sillä hän oli eilen saanut suonenvedon jalkoihinsa ja nyt tuolla kaunismuotoisella Janne-pojalla oli suu nahatonna ja huulet ruvilla.

Janne, kuultuaan että lähden kohta Amerikaan, loi kirkkaat siniset silmänsä minuun ja ikäänkuin riemastuneena kysyi: "Meneekö täti isän tykö; voi sanokaa täti isälle, että hän lähettäisi minulle kenkärahan."

Kysyin, eikö Jannella ole kenkiä? johon hän vastasi: Ei ole minulla kenkiä itselläni. Setä Heikin kenkiä olen pitänyt, vaan nekin ovat niin isot ja rikkinäiset, joten ennemmin juoksen paljain jaloin, sillä ne hieroo jaloistani nahkan. Lienen sillä tullut ramppiinkin, kun olen juossut paljain jaloin ulkona kylmillä pakkas-ilmoilla ja on niin kovasti palellut jalkojani."

Sanoin hänelle: "ei täti taida